

Svar på interpellation Conny Wahlström (MP) om insikter och utvecklingsbehov i den psykiatriska vården.

Conny Wahlström (MP) har inkommit med en interpellation om insikter och utvecklingsbehov i den psykiatriska vården. Interpellationen är ställd till och besvaras av hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande Katarina Nyberg Finn (S).

Conny Wahlström (MP) frågar:

1. Vilka övergripande slutsatser drar regionen av den här typen av samlade patienterfarenheter när det gäller utvecklingen av psykiatrin?
2. Hur säkerställer regionen, på en strategisk nivå, att psykiatrin utvecklas med fokus på kontinuitet, samordning och ett bemötande som stärker patienternas tillit – särskilt mot bakgrund av regionens höga självmordstal?
3. Vilka konkreta åtgärder bedömer ordföranden som särskilt angelägna att vidta utifrån de mönster som beskrivs i rapporten?
4. Vilken tidsplan finns för att analysera, återkoppla och vid behov omsätta sådana insikter i konkreta förbättringsåtgärder i regionens psykiatriska vård?
5. Vilka konkreta åtgärder behöver vidtas för att möta den högre risken för självmord inom den samiska befolkningen?

Svar på fråga 1:

De samlade patienterfarenheterna bekräftar att psykiatrins utveckling inte bara handlar om resurser och organisation, utan också om kultur, bemötande och tillit. Psykiatrin bär historiskt med sig arbetssätt och synsätt som i delar har präglats av paternalism och bristande delaktighet. Därför behöver utvecklingen idag ta sin utgångspunkt i en vård där patienten möts med respekt, kontinuitet och verkligt inflytande över sin vård. Regionens övergripande slutsats är därför att utvecklingsarbetet måste omfatta flera delar samtidigt: kompetensförsörjning, stabil bemanning, stärkt kontinuitet, bättre samordning och ett systematiskt arbete med etik, bemötande och arbetskultur. Inom psykiatrin pågår ett arbete för att stärka en kultur där omsorg, delaktighet och tillit är centrala värden, både i mötet med patienten och i arbetsmiljön för medarbetarna.

Svar på fråga 2:

Strategiskt arbetar regionen med utvecklingen av psykiatrin utifrån både långsiktiga verksamhetsmål och mer konkreta förändringar i organisation och arbetssätt. Ett viktigt fokus är att skapa en hållbar arbetsmiljö och minska sjuktalen, eftersom stabila

personalgrupper är en grundförutsättning för kontinuitet och trygghet för patienterna. Ett annat fokus är att förbättra verksamhetens kapacitet så att fler patienter kan få vård i rätt tid och med god kvalitet.

För att möjliggöra detta pågår arbete med tydligare yrkesroller, bättre användning av kompetens, förändrad ledningsstruktur och en organisation som bättre svarar mot dagens behov. Regionen gör också en särskild satsning på heldygnsvården, med fokus på ökad kompetens, bättre förutsättningar för ett gott bemötande och ökad patientsäkerhet. Under 2026 inleds också ett samarbete med NSPH för att stärka brukarinflytandet och patientperspektivet i utvecklingsarbetet.

När det gäller suicidprevention är det viktigt att vara tydlig med att suicid inte enbart är en psykiatrifråga. Psykiatrin har ett viktigt ansvar, men för att minska suicid krävs ett gemensamt arbete på länsnivå där region, kommuner, civilsamhälle, näringsliv och andra aktörer samverkar. Det strategiska arbetet behöver därför kombinera insatser i vården med ett bredare förebyggande arbete i samhället.

När det gäller tvångsåtgärder är målsättningen att minska behovet av sådana insatser genom utbildning, bemötandeträning och förbättrade vårdmiljöer. De ombyggnationer som nu planeras ska ge bättre möjligheter att hantera svåra situationer på ett mer skonsamt och patientsäkert sätt.

Svar på fråga 3:

Det finns flera angelägna åtgärder, men jag vill särskilt lyfta följande:

För det första: stärkt ledning och tydligare ansvar.

En omorganiserad ledningsstruktur genomförs där ansvar för rättspsykiatri, heldygnsvård, avvikelser, patientsäkerhet och verksamhetsutveckling tydliggörs. Det är viktigt för att skapa bättre styrning, snabbare uppföljning och större förmåga att driva förbättringsarbete.

För det andra: fortsatt utbildning och kompetensutveckling.

Arbetet med utbildning i säkerhetsplanering vid suicidrisk fortsätter i både öppenvård och heldygnsvård. Därutöver förstärks utbildning i bemötande, bland annat med inslag baserade på dialektisk beteendeterapi, och den säkerhetsutbildning som all psykiatripersonal ska genomgå har utvecklats för att bättre kombinera teoretisk kunskap och praktisk träning. Det här är centralt för både patientsäkerhet och kvalitet i vården.

För det tredje: bättre arbetsmiljö och rätt använd kompetens.

För att vården ska vara tillgänglig och hålla god kvalitet måste medarbetarnas kompetens användas på rätt sätt. Därför pågår arbete med aktiv patienttid, tydligare uppföljning, rollfördelning och RAK – rätt använd kompetens. Det är viktiga steg för att stärka arbetsmiljön, minska beroendet av hyrbemanning och korta väntetiderna.

För det fjärde: rekrytering och kontinuitet.

Kontinuitet är avgörande i psykiatrin. Regionen arbetar därför långsiktigt med rekrytering, bland annat genom satsningar på ST-tjänster och en tydlig strategi för sjuksköterskor och undersköterskor. Men rekrytering ensam räcker inte; den behöver kombineras med organisatorisk utveckling och bättre kompetensanvändning för att ge verklig effekt.

För det femte: stärkt brukarinflytande.

Tillsammans med NSPH pågår ett arbete med att bygga upp patientforum inom psykiatrin. Ambitionen är att stegvis stärka brukarinflytandet, inleda piloter i utvalda verksamheter och på sikt också genomföra brukarrevisioner. Det är viktigt för att erfarenheter från patienter och närstående ska tas till vara mer systematiskt i utvecklingsarbetet.

Svar på fråga 4:

Arbetet med analys, återkoppling och förbättring sker inte som en enstaka insats, utan som en del av verksamhetens löpande kvalitets- och utvecklingsarbete. Flera åtgärder är redan påbörjade, både när det gäller ledning, kompetensutveckling, bemötande, patientsäkerhet och samverkan.

Samtidigt finns också en mer långsiktig utvecklingsplan, där ambitionen är att fram till 2027 bygga upp former för ett mer strukturerat patient- och brukarinflytande genom patientforum. Det viktiga är att de insikter som framkommer inte stannar vid analys, utan omsätts i konkret förändringsarbete och systematisk uppföljning.

Svar på fråga 5:

För att möta den högre suicidrisken inom den samiska befolkningen behöver insatserna vara både konkreta och kulturanpassade. Det arbete som pågår med att etablera en samisk krisstödsgrupp är därför viktigt. En sådan grupp kan ge stöd vid kriser med samisk kulturkompetens och fungera som ett komplement till ordinarie krisstöd och vårdstrukturer.

Det är också viktigt att den samiska befolkningen fortsatt är en prioriterad grupp i det suicidpreventiva arbetet i länet, och att de medel som avsatts inom området psykisk hälsa används så att de bidrar till ökad jämlikhet i vården. Parallellt behöver regionen fortsätta arbetet med att stärka kulturkompetensen i hälso- och sjukvården och tandvården, så att bemötande, förståelse och stöd bättre svarar mot samiska patienters behov.

Det pågående arbetet med att identifiera brister och bygga strukturer för hur regionen ska agera vid händelser eller kriser som påverkar den samiska befolkningen är också viktigt. Det handlar ytterst om att säkerställa en mer jämlik, tillgänglig och träffsäker vård och krishantering.

Katarina Nyberg Finn (S)

Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande